

عباس خواجه ای^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵ / ۱۰ / ۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶ / ۴ / ۲۶

چکیده:

زمینه و هدف: پژوهش حاضر با اهداف بررسی عوامل موثر بر توسعه جلب مشارکت عمومی مردم در راستای ظرفیت های خیرین امنیت ساز برای تحول در کوپ استان بوشهر در سال ۱۳۹۷ انجام گرفته است.

روش تحقیق: در بخش بررسی عوامل، تحقیق حاضر به لحاظ هدف، تحقیقی کاربردی و به لحاظ روش، تحقیقی توصیفی از نوع پیمایشی است که جامعه آماری آن شامل کلیه ساکنان بالای ۱۵ سال استان بوشهر بوده که از بین آنها تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب گردید.

نتایج و یافته ها: به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از شاخص های آمار توصیفی، آزمون تی و تحلیل واریانس استفاده شد. یافته های تحقیق نشان داد که بین گرایش شهروندان به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با محل سکونت، سابقه همکاری، میزان اعتماد آنان به پلیس، میزان آگاهی و میزان رضایت آنان از عملکرد پلیس، میزان علاقمندی آنان به مقوله امنیت و میزان باورهای دینی آنان رابطه مثبت و معنادار و با سطح تحصیلات آنها رابطه منفی و معناداری وجود دارد. به علاوه، بین گرایش شهروندان به مشارکت با سن، جنسیت، وضعیت تأهل، وضعیت شغلی و میزان درآمد آنها رابطه ای وجود ندارد.

واژه های کلیدی: خیرین امنیت ساز، عوامل موثر بر مشارکت مردمی، کوپ های استان بوشهر

مقدمه

به منظور جلب همکاری و مشارکت مردمی در برقراری نظم و امنیت در کشور، برنامه هایی از سوی نیروی انتظامی صورت گرفته که از جمله این برنامه ها می توان برنامه همیاری پلیس، نواختن زنگ نظم و انضباط اجتماعی در مدارس کشور، برگزاری مانورهایی با مشارکت مردم، طرح پاکبان، واگذاری بخشی از خدمات پلیسی به بخش خصوصیریا، طرح پلیس محله و... را ذکر کرد. حال باید به دنبال راهکارهایی گشت تا بتوان از آن طریق مردم را در همکاری با نیروهای انتظامی مشارکت داد اما متأسفانه به دلیل اینکه اطلاعی در خصوص میزان مشارکت مردم در دست نیست نمی توان اقدامی انجام داد و راهکاری اساسی ارائه نمود و نمی توان انتظار مشارکت حداکثری مردم را داشته باشیم.

مشارکت در برقراری نظم و امنیت یکی از جدیدترین عرصه های بروز مشارکت است. این نوع مشارکت با بروز مسایل و معضلات فرهنگی و اجتماعی، توجه به راه حل های رفع معضلات و افزایش آگاهی افراد نسبت به این امر اهمیتی دو چندان یافته است. اما باید توجه داشت در اجرای این مأموریت (تامین نظم و امنیت)، نیروی پلیس هر قدر هم که توان علمی، نیروی انسانی و تجهیزاتی را زیاد نماید، به تنهایی قادر به پیشگیری از وقوع جرم و تامین نظم و امنیت نبوده و تنها از طریق جلب مشارکت های مردمی است که می تواند این مهم را تحقق بخشد. مشارکت مردم و استفاده از ظرفیت های خوب مردم در برنامه های نیروی انتظامی موجب برقراری نظم و امنیت پایدار در جامعه خواهد شد (محمدی، ۱۳۸۹).

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران طی سال های اخیر همواره درصدد رشد رفتارهای مشارکت جویانه مردم در حوزه امنیت عمومی بوده است. بر این اساس اهتمام پلیس بر این پایه استوار گردیده است تا به اشکال گوناگون اعتماد شهروندان را نسبت به عملکرد خود جلب و با نشان دادن کارآمدی پلیس مشارکت مردم را در فعالیت های مربوط به حوزه نظم و امنیت افزایش دهد. مهمترین مساله در زمینه تامین امنیت این است که بایستی خود مردم در تامین امنیتشان تلاش نمایند و همیشه نمی توان به نیروی پلیس متکی بود لذا مشارکت مردمی می تواند این مشکل را حل کند. در اینجا ما تلاش داریم تا با تعیین راهکارهای جلب مشارکت خیرین امنیت ساز با پلیس استان بوشهر، زمینه ارتقاء امنیت اجتماعی را در این استان فراهم آوریم.

بیان مسئله

شرط پایداری امنیت در هر جامعه ای، مشارکت مردم با پلیس و برخورداری از اعتماد مردم است. تولید و بازتولید امنیت نیازمند فراهم کردن زیرساخت های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است که همت بالای تمامی نهادها و سازمان های متولی را در این زمینه می طلبد. مشارکت مردم در مسائل امنیتی و انتظامی با تشکیل مجمع خیرین امنیت ساز و مشارکت در حوزه توسعه فضاهای انتظامی، تامین تجهیزات عمومی، پروژه های خدمات رسانی، معیشت و تامین بخشی از هزینه های جاری گام های موثری در این زمینه محسوب می شود.

در حال حاضر میزان مشارکت مردم در فعالیت هایی که در حوزه اقدامات پلیس قرار دارد در سطح مطلوبی قرار ندارد. بی گمان یکی از دلایل این امر را باید در میزان اعتماد آنان به عملکرد پلیس جستجو کرد. نتیجه برخی تحقیقات نیز نشان دهنده این موضوع می باشد. به رغم تلاش های بسیار جدی از سوی مسئولان نیروی انتظامی و تغییراتی که در رویکرد های ناجا صورت پذیرفته است، هنوز هم وجود متغیر های نظیر سهیم بودن، پذیرش و رفتار قابل اعتماد در بدنه نیرو نهادینه نشده است و این موضوع می تواند همچنان از میزان اعتماد و در نتیجه میزان مشارکت شهروندان در فعالیت پلیس بکاهد. تا زمانی که مردم هیچ سودمندی را در رابطه مبتنی بر اعتماد حس نکنند طبعاً علاقه ای به مشارکت پیدا نخواهند کرد و زمانی مشارکت به صورت جدی تحقق خواهد یافت که فرد نقش خود را در پیشبرد اهداف سازمان جدی و ملموس تلقی کند. نیروی انتظامی جهت افزایش میزان اعتماد مردمی و همچنین بالا بردن میزان مشارکت آنها در فعالیت های اجتماعی پلیس، در سال های اخیر اقدام

به تأسیس برخی واحد ها از جمله اداره کل مشارکت عمومی، دفتر نظارت همگانی و واحد ۱۱۰ نموده است که هدف اولیه آن استفاده از دیدگاه های مردمی در جهت دهی به سیاست های نیروی انتظامی در زمینه تأمین امنیت می باشد. از آنجایی که این واحدها نیازمند حمایت و یا مشارکت مردمی هستند، لذا قبل از هر چیز مستلزم پیش شرط هایی می باشند که مهم ترین آن، اعتماد مردم به نیروی انتظامی است. زمانی که مردم به ناجا اعتماد داشته باشند، به مشارکت بیشتر ترغیب خواهند شد. چنانچه از منظر دیگری خواسته باشیم به این پدیده نگاه کنیم بایستی بگوییم تأسیس این واحدها باعث تعامل بیشتر پلیس و مردم می شود و تعاملات بیشتر به اعتماد و مشارکت مردمی منجر می شود. و این اعتماد می تواند خدمات شایان خیرین امنیت ساز چه در زمینه حمایت های معنوی و چه در بهسازی و نوسازی اماکن انتظامی و همکاری با فرماندهی انتظامی استان در ارتقا سطح کیفی خدمات انتظامی را در پی داشته باشد. با همکاری و تعامل خوب و سازنده خیرین امنیت ساز، دغدغه پلیس در تأمین و حفظ امنیت کاهش خواهد یافت و امنیت پایدار و توسعه یافته در جای جای استان محقق می گردد.

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

در حال حاضر، به دلیل اهمیت موضوع مشارکت مردمی، در هر سازمانی، بخشی تحت عنوان "کمک ها یا مشارکت های مردمی" تشکیل شده است که علاوه بر صرفه های مادی، ارزش های معنوی و فرهنگی مانند افزایش حس اعتماد و تعامل مستقیم با مردم را فرآوری می کنند. این امر نشان می دهد که مشارکت اگر سابقاً ضرورتی عقلانی بوده، امروزه به صورت نیاز اخلاقی - انسانی درآمده است. مشارکت یکی از ارزش های مهم انسانی اخلاقی است که با خود عنصری از مسئولیت پذیری و عمل آگاهانه و آزادانه را حمل می کند.

در اجرای فرمان مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۹ فرماندهی معظم کل قوا (مدظله العالی) در دیدار با فرماندهان و مدیران در خصوص استفاده مناسب و هدفمند از کمک های مردمی در تأمین نظم و امنیت و کمک به ناجا و چگونگی جذب این کمک ها توسط نیروی انتظامی، تحقیق در خصوص تأثیرات مشارکت مردم در حفظ نظم، انضباط و امنیت و به دنبال آن آرایه راهکارهایی برای توسعه مشارکت آنان از اهمیت زیادی برخوردار است و تأثیرات و پیامدهای قابل توجهی به همراه دارد. همچنین از جمله محورهای تدابیر معاون هماهنگ کننده ناجا در گردهمایی معاونین طرح و برنامه و بودجه رده های ناجا در مردادماه ۹۷، استفاده از ظرفیت های مردمی بوده که ایشان در این باره ابراز داشتند: جذب کمک های مردمی امتیاز فوق العاده است که آقا به ناجا داشته است بخصوص در شرایط کنونی که همه اهمیت نیرو را درک کرده اند، از این ظرفیت استفاده کنید. بنابراین ضرورت تحقیق پیش رو عبارت است از: افزایش قدرت تعامل نیروی انتظامی با آحاد مردم، کاهش تدریجی فاصله و اختلاف نظر عوامل نیروی انتظامی با مردم، کاهش حجم تهدیدات و معضلات اجتماعی و تعارضات مردم با پلیس. تا از این طریق بتوان زمینه برقراری نظم، انضباط و امنیت اجتماعی را مهیا نموده و سطح مشارکت اجتماعی مردم را به عنوان خیرین امنیت ساز در برنامه های سازمان را افزایش داد.

مبانی نظری تحقیق

در شاخص های جهانی مربوط به کیفیت زندگی، امنیت یکی از مولفه های تعیین کننده و موثر به حساب می آید. از نظر تعریف، کشورهای با کیفیت بالای زندگی، از امنیت بالایی برخوردارند. برخی از کشورهای در حال توسعه از ناامنی در بسیاری از حوزه های زندگی رنج می برند. برای مثال در بخش اقتصاد، سرمایه گذاران در مناطقی که امنیت کافی ندارند سرمایه گذاری نمی کنند؛ یا در کشورهایی که دائماً درگیر جنگ های داخلی هستند سرمایه گذاری اقتصادی نیز در حداقل خود باقی می ماند.

در آخرین شاخص های بین المللی مربوط به کیفیت زندگی، ایران به دلیل برخورداری از مخاطرات بالای زیست محیطی، کاهش امنیت استراتژیک منزلت پایین داشته است. کشور ایران از نظر شاخص های مربوط به سطح زندگی، اقتصاد و امور زیر بنایی یکی از کشورهای با موفقیت متوسط به حساب می آید. شاخص های فرهنگ، فراغت و بهداشت در ایران نمره های به مراتب بهتری از کشورهای دیگر دارد. آنچه باعث شده است که ایران به مرتبه ی پایین تر تنزل پیدا کند، نمره های پایین کشور در شاخص های "آزادی"، "ریسک های محیطی و اقلیمی" و "امنیت" است. ظاهراً متغیر تبیین کننده ی قابل توجه در رتبه بندی و جایگاه ایران، امنیت است. واقعیت این است که این ارقام و رتبه بندی جهانی اگر چه فراتر از انتقاد نیست، اما ضرورت توجه بیشتر به امنیت اجتماعی در کشور را گوشزد می کند (اولین گزارش ملی توسعه انسانی، ۱۳۷۸: ۳۸-۳۵).

تعریف مشارکت اجتماعی

مشارکت اجتماعی دلالت بر گسترش روابط بین گروهی در قالب انجمن های داوطلبانه، باشگاه ها، اتحادیه ها و گروه های دارد که معمولاً خصلتی محلی و غیر دولتی دارند؛ که در قالب سیاست های اجتماعی مشارکت و درگیر ساختن مردم در فرایندهای اجتماعی مختلف را هدف خود می دانند. به عبارتی مشارکت اجتماعی «به آن دسته از فعالیت های ارادی دلالت دارد که از طریق آنها اعضای یک جامعه در امور محله، شهر و روستا شرکت کرده و به صورت مستقیم یا غیر مستقیم در شکل دادن حیات اجتماعی مشارکت دارند» (تبریزی ۱۳۶۹: ۱۰۸).

مبانی نظری مشارکت

نظریه های مربوط به مشارکت اجتماعی به حدی پراکنده و عمومی هستند که از یک طرف با قدری اغماض می توان گفت که اکثر نظریه های جامعه شناختی بخشی از مباحث خود را به شکل غیر مستقیم به تبیین مشارکت اختصاص داده اند و از طرف دیگر با مقداری حساسیت بیشتر می توان گفت مطلب چندان زیادی در بین جریان های اصلی جامعه شناختی در زمینه مشارکت وجود ندارد. با این وجود اندیشه گران با زمینه های گوناگون دینی، فلسفی، جامعه شناختی، روانشناختی، سیاسی، سازمانی و اقتصادی، دیدگاه های متفاوتی در خصوص مشارکت ارائه داده اند که در ادامه به بررسی هریک می پردازیم. با توجه به اینکه در این تحقیق در پی بررسی عوامل موثر و راهکارهای جلب مشارکت عمومی مردم در راستای ظرفیت های خیرین امنیت ساز هستیم، بر این اساس، با تکیه بر نظریه های مشارکت این مساله را مورد ارزشیابی قرار می دهیم. البته قبل از آن، مشارکت را در مکاتب ساخت گرایی، کارکردگرایی و تضاد و همچنین از دیدگاه فرهنگی و روانشناختی مورد بررسی قرار می دهیم.

مکتب ساخت گرایی^۲

ساخت یا ساختار، به عنوان چارچوب متشکل پیدا یا ناپیدایی هر چیز، عبارت از نظامی است که در آن، همه اجزای یک مجموعه در پیوند با یکدیگرند؛ و در کارکردی هماهنگ، کلیت اثر را می سازند؛ و موجودیت کل اثر در گرو همین کارکرد هماهنگ است. برخی ساختار را به قوانین ثابت و لایتغیری که در همه سطوح زندگی انسانی از شکل بدوی تا پیشرفته مدخلیت دارد، تعریف کرده اند. از دیدگاه لوی استراوس، ساختار یعنی مدل های ذهنی اندیشمندان که به وسیله آن می توان به ساخت های نهفته اجتماع پی برد. برخی از ساختارگرایان ساختار را به امر واقعی، و برخی دیگر آن را به امر انتزاعی و مفهومی ذهنی تعریف کرده اند. به نظر می رسد، در تعریف استراوس ترکیبی از همبستگی اجزاء یک مجموعه با هدف معین (مفهومی، اعتباری و ذهنی) مد نظر باشد (سیف زاده، ۱۳۷۹، ۲۵۲-۲۵۰).

این مکتب معتقد است که مشارکت اجتماعی مردم جزئی از ساخت اجتماعی هر جامعه را تشکیل می‌دهد. از نظر صاحب‌نظران این مکتب، روابط پایدار نهادینه شده در جامعه‌اند که میزان مشارکت افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهند. مشارکت اجتماعی توده مردم، ساخت جامعه را حفظ می‌کند و موجب بقا و ادامه حیات آن‌ها می‌شود. برای بالا بردن مشارکت افراد یا گروه‌ها در جامعه باید تغییرات اساسی در ساخت‌های گوناگون جامعه ایجاد شود (طوسی، ۱۳۷۲: ۵۲).

مکتب کارکردگرایی

کارکردگرایی عموماً رویکردی متفاوت داشته و به منظور فهم حیات اجتماعی، نمی‌خواهد نظام اجتماعی را در هم شکسته و به کوچک‌ترین اجزاء تقلیل دهد، بلکه در صدد است ماهیت در هم تافتته، زنده و متقابلاً سازگار یک نظام اجتماعی را در کلیتش بفهمد. این امر مستلزم آن است که در اجزاء، وحدتی باز شناخته شده تا بر اساس آن، اجزاء و کل در هم تنیده شده و یک هویت به دست آورده شود. در تحلیل‌های کارکردگرایی (به ویژه در تحلیل نهادها) باید به سطوح متعدد تحلیل کارکردگرایی توجه نمود. تحلیل کارکردی در پایین‌ترین سطح با نقش فرد سر و کار دارد. در اینجا سؤال این است که نقش‌هایی که افراد بازی می‌کنند چه کارکردی دارد؟ در سطحی بالاتر، سؤال این است که کارکرد یک نهاد در جامعه چیست؟ سؤال اول درباره اثر یک نقش بر محیط اجتماعی ساخت دار است؛ و در سؤال دوم درباره تأثیر یک نهاد بر محیط نهادی ساخت دار خود است. اگر چه می‌توان به هر دو سؤال یک پاسخ کارکردی داد، لیکن ماهیت آن‌ها، کاملاً متفاوت است. در سؤال اول، نقش (دقیقاً نقش نه عامل) و در سطح دوم نهاد مطرح است. یک نهاد ممکن است آمیزه‌ای از فعالیت نقش‌های شخصی به نظر برسد، اما در سطح نهادی تحلیل، اثر جمعی همه این کنش‌های شخصی با هم است که مورد توجه می‌باشد. در چنین سطحی، رفتارهای افراد معمولاً نادیده گرفته می‌شوند، در حالی که رفتار کل نهاد مورد موشکافی قرار می‌گیرد. این مکتب توجه خود را به نقش‌ها و کارکردهایی معطوف می‌دارد که مشارکت افراد یا گروه‌ها در جامعه موجب پدید آمدن آن‌ها می‌شود. از نظر طرفداران این مکتب عملکرد یا فونکسیون‌ی که مشارکت گروه یا طبقه خاصی در جامعه به وجود می‌آورد، حائز اهمیت است. زیرا در نتیجه این کارکردها، نظام اجتماعی می‌تواند به حیات خود ادامه دهد و انسجام اجتماعی و وفاق جمعی را پدید آورد. در این مکتب، نقشی که هر جزئی از ساخت اجتماعی در رابطه با کل در جهت یکپارچگی ایفا می‌کند، حائز اهمیت است (اوکلی و مارسدن، ۱۳۸۰: ۱۱۱).

مکتب تضاد^۳

مکتب تضاد در جامعه‌شناسی که بر اساس دیالکتیک پایه نهاده شده است یکی از مکاتبی است که بحث‌های عمده‌ای را در جامعه‌شناسی به خود اختصاص داده است اساس شکل‌گیری این مکتب در دوران معاصر در تقابل و نقد بر مکتب فونکسیونالیسم یا کارکردگرایی شکل گرفته است. اصحاب این مکتب که محوری‌ترین آنان مارکس می‌باشد، وارثان فکری فیلسوفان یونان باستان و هگل هستند. بر خلاف جامعه‌شناسان فونکسیونال که اساس جامعه را بر تعادل و هم‌زیستی و وفاق اجزای جامعه می‌دانند، این جامعه‌شناسان گستره جامعه را میدان تضادها و مبارزات طبقاتی می‌پندارند و از مفاهیمی چون تحلیل تاریخی پدیده‌ها، بی‌عدالتی در توزیع امکانات و ایجاد تغییرات اساسی همچون انقلاب سخن می‌رانند. این جامعه‌شناسان نظام جامعه و ارزش‌های حاکم بر آن را نه ارزش‌هایی عادلانه بلکه ارزش‌های طبقه حاکم برای دستیابی به اهداف خود می‌دانند و تعارضات و تضادهای جامعه را در اصل آشتی‌ناپذیر معرفی می‌کرده و تنها راه حل تضادها را تغییرات بنیادی و رادیکال می‌دانند. روش جامعه‌شناسان این مکتب دیالکتیکی است و در چارچوب این روش به ارائه مفاهیمی چون تز، آنتی تز و سنتز می‌پردازند. در مکتب تضاد (دیالکتیک) فرد جزء ذاتی جامعه محسوب می‌شود و جامعه محصول شرایط اجتماعی و اقتصادی افراد است. این

مکتب با اتکا به تحلیلی تاریخی از جوامع، و مجزا و منفرد و مجرد ندیدن وقایع اجتماعی تاریخی جهان را کل پیوست‌هایی می‌پندارد که همه‌ی اجزاء آن در ارتباط دائمی با یکدیگر به سر می‌برند. از مفاهیم اساسی در این مکتب مفهوم «طبقه» و «تضاد طبقاتی» است که بر خلاف مکات پیشین خود قایل به اجماع و یگانگی میان طبقات اجتماعی نیستند بلکه اصل هر جامعه‌ای را «تضاد» می‌دانند و تضاد را عامل حرکت تاریخ معرفی می‌کنند. این مکتب مشارکت اجتماعی را در قالب روابط طبقاتی، مبادله نابرابر و کشمکش و ستیز میان گروه‌ها مورد توجه قرار می‌دهد. نظریه‌پردازان مکتب تضاد، روح جمعی و انسجام اجتماعی را مورد غفلت قرار می‌دهند. این مکتب، معنای عام و واقعی مشارکت را در جامعه‌ای آرمانی و بی‌طبقه جست‌وجو می‌کند (همان : ۱۱۸).

نظریه‌های دینی و فلسفی مشارکت

بر اساس تعالیم عالی‌ه اسلام، مردم نقش و جایگاه ویژه‌ای در عرصه‌های مختلف زندگی اجتماعی خصوصاً حوزه نظم و امنیت دارند. بر همین اساس است که در سیره عملی پیامبر اکرم (ص) و امام علی (ع) شاهد توجه خاص این بزرگواران به لزوم مشارکت توده‌های مختلف مردم در عرصه نظم و امنیت اجتماعی هستیم. امام علی (ع) در فرمان خود به مالک اشتر به خوبی به نقش توده مردم در حوزه امنیت اشاره نموده و می‌فرماید: «خواص همواره سنگینی (بار) را بر حکومت تحمیل می‌کنند، زیرا در روزگار سختی یاریشان کمتر و در اجرای عدالت از همه ناراضی‌تر و در خواسته‌هایشان پافشارتر و در عطاء و بخشش (از ناحیه دیگران) کم‌سیاس‌تر و به هنگام منع (از) خواسته‌ها دیر‌عذرپذیرتر و در برابر مشکلات کم‌استقامت‌تر می‌باشند. در صورتی که ستون‌های استوار دین و اجتماعات پرشور مسلمین و نیروهای ذخیره دفاعی عموم مردم می‌باشند، پس به آنها گرایش داشته و اشتیاق تو با آنان باشد» (نهج البلاغه، خطبه ۳۴).

بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران نیز مردم را به مشارکت گسترده در مقوله نظم و امنیت اجتماعی تشویق نموده و می‌فرماید «من از شما خواستارم که به دولت کمک کنید. به ژاندارمری کمک کنید. فقط این نباشد که منتظر باشید دولت همه کارها را بکند، دولت نمی‌تواند همه کارها را انجام دهد. شماها باید پشتیبانی کنید، هم از ارتش، هم از قوای انتظامی و کلانتریها و همه با هم جلوی مفسده جویان را بگیرید».^۴

مقام معظم رهبری نیز به خوبی به رویکرد جامعه محوری پلیس توجه داشته و خطاب به نیروی انتظامی می‌فرماید: «شما احتیاج به همکاری مردم دارید این همکاری را از طریق اعتماد و اعتقاد مردم جلب کنید. اعتقاد مردم را می‌توانید با عملکرد و تبلیغات جلب کنید. با هر چه که در این اعتماد رخنه وارد می‌کند مقابله کنید».^۵ با توجه به آنچه گذشت، برای استفاده از مشارکت حداکثری مردم در برقراری نظم عمومی و امنیت اجتماعی، می‌بایست راهکارهای نهادینه کردن رویکرد جامعه محوری پلیس شناسایی و در قالب یک استراتژی و برنامه مدون این تدابیر و راهکارها به مرحله اجرا گذاشته شوند. از دیر باز صاحب نظران در زمینه‌های گوناگون دینی و فلسفی به مفهوم مشارکت پرداخته‌اند. یاری به دیگران، کوشش برای کمک به تربیت نوع بشر و شور در امور مختلف زندگی از جمله آموزش‌های آیین زرتشت بوده است. نظریه افلاطون، اسپینوزا و هیوم، امام محمد غزالی و ابن خلدون در زمره نظریات دینی و فلسفی مشارکت به شمار می‌آیند.

نظریه مشارکت افلاطون

^۴ صحیفه نور جلد ۵

^۵ رهنمودهای مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا "مد ظله العالی" مورخه ۱۳۸۲/۷/۱۲

در اندیشه افلاطون جامعه ای آرمانی است که همه مردم در نیک بخشی و بدبختی هر فردی شریک شوند. او منشاء مشارکت را رفع هر نوع تعلق ها و مالکیت و رسیدن به هدف مشترک در جامعه مبتنی بر حکومت اندیشه گران و یا فیلسوفان می داند (دفتر هماهنگی توسعه آموزش و پرورش، ۱۳۷۸: ۶).

نظریه مشارکت اسپینوزا و هیوم

به نظر اینان حس تعاون به صورت غریزی در روح انسان رسوخ کرده است. از نظر آنها مشارکت در امور و همدردی از جمله فطرت آدمی است (همان: ۷).

نظریه مشارکت امام محمد غزالی

در نظر امام محمد غزالی مشارکت در زندگی اجتماعی و خانوادگی جزو ذات انسان ها بوده و تعاون از جمله ضرورت های زندگی است (همان: ۷).

نظریه مشارکت ابن خلدون

ابن خلدون همدستی و تعاون را عامل اصلی در فراهم ساختن معاش دانسته و تاکید کرده است که زندگی اجتماعی به تنهایی امکان پذیر نیست و در پرتو همکاری و تعاون گروهی است که زندگی اجتماعی جریان پیدا می کند (همان: ۸).

نظریه های جامعه شناسی مشارکت

از این دیدگاه، فراگردهای اجتماعی و بیرونی تعیین کننده میزان مشارکت افراد هستند. صاحب نظران این دیدگاه، فرایندهای ساختاری و اجتماعی نظیر شهرنشینی، گسترش وسایل ارتباط جمعی، ساخت قدرت، پویایی گروهی، سطح آموزش و منزلت اجتماعی را بر مشارکت مؤثر دانسته‌اند. به زعم آنان، حرکت های ساختاری اجتماعی، نگرش های مثبت و منفی مشارکتی افراد را شکل می دهند. این نیروها از مجرای ساخت خانوادگی و عوامل تربیت اجتماعی بر کنش کنشگران اجتماعی تأثیر می گذارند. در دیدگاه جامعه شناختی مشارکت، بر فرایندهای اجتماعی، نهادهای خانوادگی و نظام تعلیم و تربیت تاکید می شود (اکبری، ۱۳۸۳: ۳۵). نظریه وجدان جمعی دورکیم، نظریه هالبواکس، نظریه ماکس وبر، نظریه ژرژ گورویچ، نظریه لیپست، نظریه رابرت مرتن و نظریه فرنچ در زمره نظریات جامعه شناسی مشارکت به شمار می آیند.

نظریه وجدان جمعی دورکیم

دورکیم اولین جامعه شناسی است که می توان در تحلیل های او، مباحث جدی در هویت جمعی پیدا کرد. مهم ترین مفهوم اساسی ای که در آرای او با هویت جمعی ارتباط تنگاتنگی دارد، وجدان جمعیت است. وجدان جمعی از نظر او، شامل مجموعه اعتقادات و احساسات مشترک در میانگین افراد یک جامعه واحد است که دستگاه معینی را تشکیل می دهد که حیات خاص خود را دارد. در واقع، افراد از طریق اعلام وفاداری به این مجموعه اعتقادات و احساسات مشترک (وجدان جمعی) به شناسه ای دست می یابند که، معرف افراد بوده و افراد خود را با آن می شناسند و بدان متعهد و منتسب می دانند. این شناسه، هویت جمعی است، فرقی نمی کند که گستره و بُرد این واحد جمعی که هویت جمعی واحدی دارند، چقدر است. از نظر دورکیم، افراد تا زمانی که به این مجموعه اعتقادات و احساسات مشترک دلبستگی دارند، تضمین بقا دارند. این امر باعث می شود که با زوال یک نسل، ویژگی های اساسی این پدیده (وجدان جمعی) حفظ شود: زیرا به نظر دورکیم، افراد می گذرند، اما وجدان جمعی باقی می ماند، وجدان جمعی شمال و جنوب نمی شناسد؛ در شهرهای بزرگ و کوچک، همان است و در حرفه های متفاوت فرقی نمی کند. وجدان جمعی به نظر دورکیم، نه تنها با عوض شدن نسل تغییر نمی کند، بلکه بر عکس، عامل پیوند نسل های پیاپی با یکدیگر است. از سوی دیگر، دورکیم از دو نوع وجدان نام می برد: وجدان عمومی و وجدان فردی، گرچه وجدان فردی پدیده ای منحصر به فرد است، از این رو، با وجدان جمعی و عمومی پیوندی تنگاتنگ دارد. دورکیم معتقد است که در جامعه

ما قبل صنعتی، بنابر وجود همانندی و مشابهت، نظم اجتماعی مبتنی بر تقویت وجدان جمعی است و افراد زیر سلطه آن قرار دارند، از این رو، در جمع تحلیل رفته و فنا می پذیرند. به عبارتی بهتر، "من" در این جا تحت الشعاع "ما" قرار می گیرد، که این "ما" معرف هويت جمعی است. لذا در اینجا وجدان نوع اول حاکم است. اما در جامعه صنعتی، بنابر وجود تفاوت پذیری های ناشی از تقسیم کار و تخصص گرایی جزء یا فرد، از کل یا جمع، متفاوت و متمایز می شود و هويت فردی اهمیت می یابد. دورکیم معتقد است که در این جا به جای تأکید بر تشابه پذیری و همانندی در احساسات و افکار مشترک و تحلیل بردن وجدان های فردی در وجدان جمعی باید بر همبستگی بین گروهی و تعهدات متقابل حرفه ای یا مذهب مدنی تأکید شود. به نظر دورکیم، در این نوع همبستگی (ارگانیکی) هويت جمعی از بین نمی رود، بلکه ضمن تقویت جنبه های فردی زندگی، این هويت تعمیم و گسترش می یابد؛ یعنی از وضعیت خرد به هويت جمعی کلان میل می کند. (پرهام، ۱۳۸۱: ۶۶).

نظریه مشارکت ماکس وبر

در نظریه ماکس وبر، مشارکت با مفهوم "شانس" یا احتمال همراه است. معنای این سخن آن نیست که مشارکت افراد در زندگی اجتماعی لزوماً خصلت ناپایدار و موقتی دارد. بلکه منظور این است که امکان دارد که از میزان این شانس در شرایط مختلف و بنا بر عوامل مختلف کاسته شود یا حتی در مواردی کاملاً منتفی گردد. این شانس تا هنگامی عینیت دارد که افراد انتظارات معینی از رفتار دیگران داشته و این انتظارات به طور عینی همواره تحقق یابد یا برآورده گردد. بنابراین تا زمانی که انتظارات افراد در بطن روابط اجتماعی برآورده گردد، مشارکت افراد که همان باور آنها به نظم مستقر است، تداوم خواهد یافت (ژولین، ترجمه نیک گهر، ۱۳۶۲: ۱۲۸). هر قدر باورها، گرایش ها و فرهنگ اجتماعی احساس بی قدرتی را در افراد تقویت کند گرایش آن ها به مشارکت کاهش می یابد افرادی که کاملاً احساس بی قدرتی می کنند اعتماد به نفس خود را در عرصه اجتماعی از دست داده و کم تر مشارکت می کنند (علوی تبار، ۱۳۷۸: ۱۲).

فرضیه های تحقیق

- ۱- به نظر می رسد بین وضعیت جمعیت شناختی شهروندان و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- به نظر می رسد بین اعتماد شهروندان به نیروی انتظامی و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.
- ۳- به نظر می رسد بین آگاهی شهروندان از عملکرد پلیس و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.
- ۴- به نظر می رسد بین علاقمندی شهروندان به امنیت و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.
- ۵- به نظر می رسد بین رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.
- ۶- به نظر می رسد بین باورهای دینی شهروندان و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.
- ۷- به نظر می رسد بین وضعیت اقتصادی شهروندان و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.
- ۸- به نظر می رسد بین سابقه مشارکت شهروندان و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر به لحاظ هدف، تحقیقی کاربردی و به لحاظ روش، تحقیقی توصیفی از نوع پیمایشی به شمار می آید. در آن از ابزار پرسشنامه جهت جمع آوری اطلاعات برای آزمون فرضیه ها استفاده شده است. سوالات پرسشنامه طیف پنج گزینه ای لیکرت را شامل می شود و برای تجزیه و تحلیل داده ها در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی از نرم افزار SPSS/21 استفاده شده است. این تحقیق برای بررسی توزیع ویژگی های جامعه آماری مردم و دانستن اینکه چه عواملی بر جلب مشارکت مردم به عنوان خیرین امنیت ساز موثر بوده مورد استفاده قرار می گیرد. برای گردآوری داده های مورد نیاز در این تحقیق علاوه بر اطلاعات کتابخانه ای که به منظور دستیابی به پیشینه تحقیق و مباحث نظری انجام گرفت، در مرحله میدانی به منظور گردآوری داده های مورد نیاز از پرسشنامه محقق استفاده گردید. برای تعیین روایی پرسشنامه ها با نظر خواهی از استاد راهنما و متخصصان، روایی صوری و محتوایی آنها مورد تأیید قرار گرفت. و برای محاسبه پایایی^۷ پرسش نامه ها از آلفای کرونباخ^۸ استفاده گردید. ضریب آلفا برای هر کدام از ابعاد جلب مشارکت عمومی مردم در راستای ظرفیت های خیرین امنیت ساز در جدول شماره ۱ آمده است:

جدول شماره ۱: ضریب آلفا ابعاد جلب مشارکت.

مقیاس	اعتماد	آگاهی	علاقمندی	رضایتمندی	باورهای دینی	گرایش به مشارکت	کل پرسشنامه
مقدار آلفا	٪۸۵	٪۸۶	٪۷۲	٪۸۴	٪۹۱	٪۸۷	٪۹۳

جامعه آماری تمامی افراد بالای ۱۵ سال اعم از زن و مرد می باشد که در سال ۱۳۹۶ در استان بوشهر ساکن بوده که بر اساس آخرین سرشماری سال ۹۵ برابر با ۸۵۸۱۸۵ نفر می باشد. برای تعیین حجم نمونه از جدول کرجسی و مورگان استفاده شده که بر اساس آن حجم نمونه با سطح اطمینان ۹۵٪ و خطای نمونه گیری ۵٪ برابر با ۳۸۴ نفر می باشد (آبروشن، ۱۳۸۷). با توجه به حجم وسیع جامعه آماری و به منظور صرفه جویی در هزینه ها، محدودیت وقت و زمان انجام تحقیق، تعدادی از افراد جامعه آماری به عنوان نمونه، به صورتی که معرف کل جامعه باشند جهت مطالعه انتخاب می شوند روش نمونه گیری مناسب برای این تحقیق، نمونه گیری طبقه ای نامتناسب باحجم می باشد، بدین معنی که هر کدام از شهرهای مدنظر به عنوان یک طبقه محسوب و سپس به صورت اتفاقی ساده از افراد پرسشگری به عمل آمد.

یافته ها

یافته های توصیفی

بر اساس مندرجات جداول زیر ملاحظه می گردد که از بین ۳۸۴ نفر شرکت کننده در پژوهش ۱۴ نفر زیر ۲۰ سال (معادل ۳,۳ درصد)، ۱۲۶ نفر بین ۲۰ تا ۳۰ سال (معادل ۳۲,۸ درصد)، ۱۳۷ نفر بین ۳۰ تا ۴۰ سال (معادل ۳۵,۷ درصد)، ۶۸ نفر بین ۴۰ تا ۵۰ سال (معادل ۱۷,۷ درصد)، ۳۴ نفر بین ۵۰ تا ۶۰ سال (معادل ۸,۹ درصد)، و در نهایت ۵ نفر بالای ۶۰ سال (معادل ۱,۳ درصد)، سن داشته اند.

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی گروه نمونه بر اساس سن

سن	زیر ۲۰ سال	۲۰ تا ۳۰ سال	۳۰ تا ۴۰ سال	۴۰ تا ۵۰ سال	۵۰ تا ۶۰ سال	بالای ۶۰ سال	کل
	۵	۱۲۶	۱۳۷	۶۸	۳۴	۵	۳۸۴

6. Validity

7. Reliability

8. Cronbachs Coefficient Alpha

تعداد	۱۴	۱۲۶	۱۳۷	۶۸	۳۴	۵	۳۸۴
درصد	۳.۳	۳۲.۸	۳۵.۰۷	۱۷.۷	۸.۹	۱.۳	۱۰۰

همچنین، از بین ۳۸۴ نفر شرکت کننده، تعداد ۲۷۶ نفر مرد (معادل ۷۲ درصد) و ۱۰۸ نفر زن (معادل ۲۸ درصد) بوده اند. جدول شماره ۳: توزیع فراوانی گروه نمونه بر اساس جنسیت

جنسیت	تعداد	درصد
مرد	۲۷۶	۷۲
زن	۱۰۸	۲۸
کل	۳۸۴	۱۰۰

به لحاظ وضعیت تاهل نیز از مجموع ۳۸۴ نفر، ۱۳۷ نفر مجرد (معادل ۳۵,۷ درصد) و ۲۴۷ نفر متأهل (معادل ۶۴,۳ درصد) بوده اند.

جدول شماره ۴: توزیع فراوانی گروه نمونه بر اساس تاهل

تاهل	تعداد	درصد
مجرد	۱۳۷	۳۵,۷
متاهل	۲۴۷	۶۴,۳
کل	۳۸۴	۱۰۰

از لحاظ محل سکونت پاسخگویان نیز تعداد ۲۸۴ نفر ساکن شهر (معادل ۷۴ درصد) و ۱۰۰ نفر ساکن روستا (معادل ۲۶ درصد) بوده اند.

جدول شماره ۵: توزیع فراوانی گروه نمونه بر اساس محل سکونت

محل سکونت	تعداد	درصد
شهر	۲۸۴	۷۴
روستا	۱۰۰	۲۶
کل	۳۸۴	۱۰۰

به علاوه، از ۳۸۴ نفر عضو گروه نمونه، ۱۰۳ نفر کارمند (معادل ۲۶,۸ درصد)، ۸ نفر بازنشسته (معادل ۲,۱ درصد)، ۱۶ نفر عضو هیأت علمی (معادل ۴,۲ درصد)، ۷۱ نفر دانشجو (معادل ۱۸,۵ درصد)، ۴ نفر نظامی (معادل ۱ درصد)، ۵۱ نفر کسبه (معادل ۱۳,۳ درصد)، ۲۷ نفر شرکت خصوصی (معادل ۷ درصد)، و در نهایت ۱۰۴ نفر دارای شغل آزاد (معادل ۲۷,۱ درصد)، بوده اند.

جدول شماره ۶: توزیع فراوانی گروه نمونه بر اساس وضعیت شغلی

وضعیت شغلی	کارمند	بازنشسته	هیات علمی	دانشجو	نظامی	کسبه	شرکت خصوصی	آزاد	کل
تعداد	۱۰۳	۸	۱۶	۷۱	۴	۵۱	۲۷	۱۰۴	۳۸۴
درصد	۲۶,۸	۲,۱	۴,۲	۱۸,۵	۱	۱۳,۳	۷	۲۷,۱	۱۰۰

از لحاظ میزان درآمد ماهانه، ۱۶۸ نفر کمتر از ۱,۵ میلیون تومان (معادل ۴۳,۸ درصد)، ۸۸ نفر بین ۱,۵ تا ۲ میلیون تومان (معادل ۲۲,۹ درصد)، ۴۸ نفر بین ۲ تا ۲,۵ میلیون تومان (معادل ۱۲,۲ درصد)، ۴۱ نفر بین ۲,۵ تا ۳ میلیون تومان (معادل ۱۰,۷ درصد)، و در نهایت ۴۰ نفر بالای ۳ میلیون تومان (معادل ۱۰,۴ درصد)، درآمد ماهیانه داشته اند.

جدول شماره ۷: توزیع فراوانی گروه نمونه بر اساس میزان درآمد ماهانه

میزان درآمد	کمتر از ۱,۵ میلیون تومان	۱,۵ تا ۲ میلیون	۲ تا ۲,۵ میلیون	۲,۵ تا ۳ میلیون	بیش از ۳ میلیون	کل
تعداد	۱۶۸	۸۸	۴۸	۴۱	۴۰	۳۸۴
درصد	۴۳,۸	۲۲,۹	۱۲,۲	۱۰,۷	۱۰,۴	۱۰۰

از لحاظ مدرک تحصیلی تعداد ۵۳ نفر (معادل ۱۳,۸ درصد) دارای مدرک تحصیلی زیر دیپلم، ۸۰ نفر (معادل ۲۰,۸ درصد) دارای مدرک تحصیلی دیپلم، ۵۲ نفر (معادل ۱۳,۵ درصد) دارای مدرک تحصیلی کاردانی، ۱۳۲ نفر (معادل ۳۴,۴ درصد) دارای مدرک تحصیلی کارشناسی، ۵۱ نفر (معادل ۱۳,۳ درصد) دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و ۱۶ نفر (معادل ۴,۲ درصد) دارای مدرک تحصیلی دکترا بوده اند.

جدول شماره ۸: توزیع فراوانی گروه نمونه بر اساس مدرک تحصیلی

مدرک تحصیلی	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی	کارشناسی	کارشناسی ارشد	دکترا	کل
تعداد	۵۳	۸۰	۵۲	۱۳۲	۵۱	۱۶	۳۸۴
درصد	۱۳,۸	۲۰,۸	۱۳,۵	۳۴,۴	۱۳,۳	۴,۲	۱۰۰

در نهایت، از ۳۸۴ نفر شرکت کننده در پژوهش، تعداد ۲۳۴ نفر (معادل ۶۱ درصد) دارای سابقه همکاری با پلیس و تعداد ۱۵۰ نفر (معادل ۳۹ درصد) فاقد سابقه همکاری قبلی با پلیس بوده اند.

۰/۰۴	۰/۲۲	۰/۰۴	- ۰/۱۴	۱۱۲	۰/۰۹	۰/۰۳	۰/۰۷	ضریب همبستگی	گرایش به مشارکت
۰/۴۵	۰/۰۰۰۱	۰/۴۱	۰/۰۰۰۸	۰/۰۱	۰/۰۰۶	۰/۰۵۳	۰/۱۴	سطح معناداری	
								تعداد	

۲- به نظر می رسد بین اعتماد شهروندان به نیروی انتظامی و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.

بر اساس نتایج مندرج در جدول شماره ۴-۱۰ ملاحظه می گردد که بین گرایش به مشارکت شهروندان به عنوان خیرین امنیت ساز با میزان اعتماد آنان به نیروی انتظامی رابطه مثبت و معناداری در سطح ۰/۰۰۰۱ وجود دارد ($r = 0.47, p < .0001$). در حقیقت، هر چه میزان اعتماد مردم به نیروی انتظامی بالاتر رود، میزان گرایش آنها به مشارکت و همکاری با پلیس در بحث امنیت اجتماعی نیز بالاتر خواهد رفت. بنابراین فرضیه پژوهش در زمینه رابطه گرایش به مشارکت شهروندان با میزان اعتماد آنان به پلیس تایید می گردد.

جدول ۱۱ نتایج ضریب همبستگی متغیر گرایش به مشارکت با متغیر اعتماد شهروندان به نیروی انتظامی

اعتماد شهروندان به نیروی انتظامی	متغیر	
۰/۴۷	ضریب همبستگی	گرایش به مشارکت
۰/۰۰۰۱	سطح معناداری	
۳۸۴	تعداد	

۳- به نظر می رسد بین آگاهی شهروندان از عملکرد پلیس و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.

بر اساس نتایج مندرج در جدول شماره ۴-۱۱ ملاحظه می گردد که بین گرایش به مشارکت شهروندان به عنوان خیرین امنیت ساز با میزان آگاهی آنان از عملکرد نیروی انتظامی رابطه مثبت و معناداری در سطح ۰/۰۰۰۱ وجود دارد ($r = 0.40, p < .0001$). به عبارتی، هر چه میزان آگاهی مردم از عملکرد نیروی انتظامی بالاتر رود، میزان گرایش آنها به مشارکت و همکاری با نیروی انتظامی در بحث امنیت اجتماعی نیز بالاتر خواهد رفت. بنابراین فرضیه پژوهش در زمینه رابطه گرایش به مشارکت شهروندان با میزان آگاهی آنان از عملکرد پلیس تایید می گردد.

جدول ۱۲ نتایج ضریب همبستگی متغیر گرایش به مشارکت با متغیر آگاهی شهروندان از عملکرد پلیس

آگاهی شهروندان از عملکرد پلیس	متغیر	
۰/۴۰	ضریب همبستگی	گرایش به مشارکت
۰/۰۰۰۱	سطح معناداری	
۳۸۴	تعداد	

۴- به نظر می رسد بین علاقمندی شهروندان به امنیت و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.

بر اساس نتایج مندرج در جدول شماره ۴-۱۲ ملاحظه می گردد که بین گرایش به مشارکت شهروندان به عنوان خیرین امنیت ساز با میزان علاقمندی آنان به مقوله امنیت رابطه مثبت و معناداری در سطح 0.0001 وجود دارد ($r = 0.51$, $p < 0.0001$). در حقیقت، هر چه میزان علاقمندی و توجه مردم به مقوله امنیت افزایش یابد، میزان گرایش آنها به مشارکت و همکاری با نیروی انتظامی در بحث امنیت اجتماعی نیز افزایش خواهد یافت. بنابراین فرضیه پژوهش در زمینه رابطه گرایش به مشارکت شهروندان با میزان علاقمندی آنان به مقوله امنیت تایید می گردد.

جدول ۱۳ نتایج ضریب همبستگی متغیر گرایش به مشارکت با متغیر علاقمندی شهروندان به امنیت

متغیر		علاقمندی شهروندان به امنیت
گرایش به مشارکت	ضریب همبستگی	۰/۵۱
	سطح معناداری	۰/۰۰۰۱
	تعداد	۳۸۴

۵- به نظر می رسد بین رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.

بر اساس نتایج مندرج در جدول شماره ۴-۱۳ ملاحظه می گردد که بین گرایش به مشارکت شهروندان به عنوان خیرین امنیت ساز با میزان رضایت آنان از عملکرد نیروی انتظامی رابطه مثبت و معناداری در سطح 0.0001 وجود دارد ($r = 0.53$, $p < 0.0001$). در حقیقت، هر چه میزان رضایت مردم از عملکرد نیروی انتظامی افزایش یابد، میزان گرایش آنها به مشارکت و همکاری با نیروی انتظامی به عنوان خیرین امنیت ساز نیز بالاتر خواهد رفت. بنابراین فرضیه پژوهش در زمینه رابطه گرایش به مشارکت شهروندان با میزان رضایت آنان از عملکرد پلیس تایید می گردد.

جدول ۱۴ نتایج ضریب همبستگی متغیر گرایش به مشارکت با متغیر رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس

متغیر		رضایتمندی شهروندان از عملکرد پلیس
گرایش به مشارکت	ضریب همبستگی	۰/۵۳
	سطح معناداری	۰/۰۰۰۱
	تعداد	۳۸۴

۶- به نظر می رسد بین باورهای دینی شهروندان و گرایش آنها به عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس رابطه معناداری وجود دارد.

بر اساس نتایج مندرج در جدول شماره ۴-۱۴ ملاحظه می گردد که بین گرایش به مشارکت شهروندان به عنوان خیرین امنیت ساز با میزان باورهای دینی آنان رابطه مثبت و معناداری در سطح 0.0001 وجود دارد ($r = 0.48$, $p < 0.0001$). به عبارتی، هر چه باورهای دینی مردم عمیق تر گردد، میزان گرایش آنها به مشارکت و همکاری با نیروی انتظامی در بحث امنیت

اجتماعی نیز افزایش خواهد یافت. بنابراین فرضیه پژوهش در زمینه رابطه گرایش به مشارکت شهروندان با میزان باورهای دینی آنان تایید می گردد.

جدول ۱۵ نتایج ضریب همبستگی متغیر گرایش به مشارکت با متغیر باورهای دینی شهروندان

متغیر	باورهای دینی شهروندان
گرایش به مشارکت	ضریب همبستگی
	سطح معناداری
	تعداد
	۰/۴۸
	۰/۰۰۰۱
	۳۸۴

با توجه به آنچه اشاره گردید، در بخش بررسی عوامل موثر بر گرایش شهروندان عنوان خیرین امنیت ساز به مشارکت با پلیس به این نتیجه رسیدیم که بین گرایش آنها به مشارکت با محل سکونت، سابقه همکاری، میزان اعتماد آنان به پلیس، میزان آگاهی و میزان رضایت آنان از عملکرد پلیس، میزان علاقمندی آنان به مقوله امنیت و میزان باورهای دینی رابطه مثبت و معناداری در سطح ۰/۰۰۰۱ و با سطح تحصیلات آنها رابطه منفی و معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل آمار توصیفی و آمار استنباطی پیشنهادهایی بدین شرح ارائه می گردد:

۱- تشکیل بانک اطلاعات خیرین در سطح استان و دعوت از خیرین و حضور آنها در اماکن انتظامی جهت آشنایی با گستردگی حوزه فعالیت و ماموریت های پلیس.

۲- توجیه فرماندهان، روسا و مدیران یگان های انتظامی نسبت به جذب خیرین امنیت ساز و مشخص نمودن اهداف دورنمای کار برای آنها.

۳- تشویق و ترغیب شخصیت ها و افراد صاحب منصب و دارای شهرت به کمک به ناجا تا به تبعیت از آنها سایر خیرین هم دست به کار شوند (یعنی مثلاً امام جمعه یک قطعه زمین را در قالب وقف به ناجا بدهد تا دیگران هم به تاسی از ایشان اقدام نمایند).

۴- برگزاری کارگاه های آموزشی جهت مهارت افزایی و آموزش کارکنان پلیس در کلانتری، پاسگاه و بخش های انتظامی مخصوصاً در تکریم ارباب رجوع و معاشرت و برخورد شایسته با مراجعین و عموم شهروندان.

۵- با انجام کار فرهنگی و آموزشی، خیرین و دیگر شهروندان را متوجه این امر کنیم که هر چه در زمینه توسعه امنیت هزینه کنند، نتیجه کار متوجه خود و جامعه شان برمی گردد (مثلاً افزایش ارزش اقتصادی املاکی که در محله ای امن واقع شده، جلوگیری از ایجاد یک مساله ساده به بحران در صورت همکاری و اطلاع رسانی مردم با پلیس و...).

۶- تشکیل دبیرخانه دائمی مرتبط با مشارکت مردم در تامین و ارتقای امنیت عمومی در مرکز استان و انتخاب یک نفر فعال در هر یگان (ترجیحاً مسئول یگان) به عنوان رابط.

۷- حضور پر رنگ و موثر شخص فرمانده انتظامی شهرستان در بین مردم و توجه به مطالبات و خواسته های آنها و پیگیری آن خواسته ها تا حصول نتیجه.

۸- شناسایی افراد ذی نفوذ، متشخص و دارای قدرت اقناعی و فضایل اخلاقی در محلات و استفاده از توانایی آنها در راستای جلب مشارکت خیرین.

۹- شناسایی و جذب اعتباراتی که بابت تامین امنیت در تفاهم نامه ها و قراردادهای شرکت ها و موسسات لحاظ می گردد.

منابع:

الف) منابع فارسی

- آبروشن، حسن (۱۳۸۷). راهنمای تهیه پیشنهاد پژوهشی در علوم تربیتی و روانشناسی، انتشارات بوشهر.
- اکبری، حسن (۱۳۸۳). عوامل موثر بر مشارکت اجتماعی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- دفتر هماهنگی توسعه آموزش و پرورش (۱۳۷۸). مشارکت در آموزش و پرورش. تهران: پژوهشکده تعلیم و تربیت.
- سیف زاده، حسین (۱۳۸۶). نوسازی و دگرگونی. تهران: سروش.
- طوسی، محمد علی (۱۳۷۲). مدیریت و مشارکت کارکنان. تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- علوی تبار، علیرضا (۱۳۷۸). بررسی الگوی مشارکت کارکنان در اداره امور شهرها. تجارب جهانی و ایران. جلد اول. تهران: مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهری.
- محمدی، غفار (۱۳۸۹). مشارکت مردم با نیروی انتظامی امنیت را به دنبال دارد. خبرگزاری حوزه تخصصی دین. چهارشنبه ۱۱ مهرماه.

ب) منابع غیر فارسی

- Bonafe, Beatrix, *The Relationship Between State and Individual Responsibility for International Crimes* Hague, martinus nijhoff pub: 2009, p24.
- Wilson, Luke Andrew, *Theaters of intention: drama and the law in early modern England*, Stanford University Press, 2000, p 173.
- Madhava Soma, Umarhathab, Sundaram, Syed, *Cyber Crime and Digital Disorder*, New Delhi Tamil nadu, K. Jaishankar pub: 2011, p 21.
- McEwen, J. Thomas, *Dedicated Computer Crime Units*, DIANE Publishing, 1989, p1.
- Section 202c, *Acts preparatory to data espionage and phishing*, (1) Whosoever
- Atul, Jain, *Cyber Crime: Cyber crime: issues and threats*, Gyan Publishing House, 2005, p 121.
- W. Brenner, Susan, *Cybercrime and the Law: Challenges, Issues, and Outcomes*, University Press of New England, 2012, p21.
- Jeff B. Zhang, *Accusing the American Judicial System of Rampant Corruption*, Pittsburg Pennsylvania, Dorrance Publishing, 2011, p 489.
- Davi D'Agostino, Greg Wilshusen, *Defense Department Cyber Efforts: DoD Faces Challenges in Its Cyber Activities*, DIANE Publishing, 2011, p 28.
- Ploug, Thomas, *Ethics in Cyberspace: How Cyberspace May Influence Interpersonal Interaction*, Ballerup Denmark, Springer pub: 2009.